

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Vårdcentralen Fågelbacken

Klinik

Allmänmedicin

Specialitet

2018-11-13

Datum

Malmö

Ort

Gunnar Nilsson och Erik Tyrberg

Inspektörer

Styrkor

- Engagerade handledare som samarbetar för att utveckla och befästa sina ST-läkares utbildning.
- Efter att det varit så låg bemanning att vårdcentralen inte fått ha ST-läkare pågår nu ett påtagligt utvecklingsarbete, där även ST-gruppen tar stort ansvar för att utveckla vårdcentralens rutiner och arbete.
- Ett bra utbildningsklimat och en god stämning på vårdcentralen.
- Tydligt arbete med teambaserad vård som ST-läkarna ingår i.

Svagheter

- Fortfarande låg bemanning beträffande specialistläkare ledande till risk för en alltför hög arbetsbelastning både för handledarna och ST-läkarna.
- Enligt de uppgifter vi fick tillåter ekonomin bara att en specialist till anställs - i så fall fortsatt påtaglig låg bemanning.

Förbättringspotential

- Rekrytering av fler specialistläkare är angeläget för att säkerställa både en god arbetsmiljö och bra handledningsmöjligheter för handledarna och ST-läkarna.
- Tillgång till producentbundet kunskapsstöd i form av nätbaserad bibliotekstjänst som till exempel allmanmedicin.se eller Medibas.
- Verksamhetschef för enbart Fågelbacken, så att verksamhetschefen inte ska behöva ha ansvar för två vårdcentraler - planering för detta pågår redan.

STRUKTUR

A Verksamheten

VC Fågelbacken bedrev primärvård för ca 10 000 personer med ett betydande inslag av äldre och personer med flera samtidiga sjukdomstillstånd. Andelen barnfamiljer hade ökat under senare år. Vid vårdcentralen tjänstgjorde 4 allmänläkarspecialister på 3 heltidstjänster. 2 läkare var kontrakterade på vikariat. Tre ST-läkare hade sedan 2017 anställts vid VC Fågelbacken. (Vårdcentralen hade dessförinnan ett tag haft så låg bemanning att man inte hade fått ha ST-läkare - detta hade alltså vänts till en mycket bättre utveckling.) ST-läkarna befann sig i olika skeden av sin specialistutbildning. Möjlighet att tillgodoräkna tidigare tjänstgöring hade diskuterats med handledare och studierektor, varefter individuella utbildningsprogram upprättats. Specialisttjänstgöringen bedrevs och utvärderades enligt Socialstyrelsens föreskrifter och riktlinjer i samråd med studierektor. Tjänstgöringen var allsidig med normalt förekommande mottagningsarbete inklusive arbete vid ett närliggande äldreboende. Beträffande barnhälsovård samarbetade man med närliggande enhet för att tillgodose ST-läkarnas utbildningsbehov.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska genomföras finns.
- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska utvärderas finns.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

ST-handledarna var specialister i allmänmedicin. De hade genomgått handledarutbildning. Handledare och ST-läkare hade regelbunden och god tillgång till studierektor som var handledarutbildad specialist i allmänmedicin. Planerad handledning bedrevs veckovis vid personliga möten mellan ST-läkare och handledare.

Föreskrift

- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Tillgång till specialistkompetent studierektor med handledarutbildning finns.
- Tillräckligt många läkare med relevant specialitet och kompetens finns för att alla ST ska få adekvat handledning.
- Tillräckligt många läkare och andra medarbetare med relevant kompetens finns för att instruktioner ska kunna ges.

Allmänna råd

- Studierektorn har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Generella skriftliga instruktioner för ST-handledning finns.
- Regelbundna handledarträffar för ST-handledarna finns.
- Skriftlig uppdragsbeskrivning för SR finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Lokaler och utrustning uppfattades som moderna och ändamålsenliga med goda förutsättningar för specialistutbildning i allmänmedicin. Verksamheten samverkade med närliggande enhet inom barnhälsovård för att tillgodose kraven på specialisttjänstgöring inom detta område. Kunskapsstöd på nätet (inklusive regionens eget) fanns men nätbaserat bibliotek som exempelvis allmanmedicin.se eller Medibas fanns inte.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Adekvat utrustning för diagnostik, utredning och behandling finns.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.
- Tillgång till IT-baserade kliniska beslutsstöd, sökbar vetenskaplig databas, stöd från bibliotek eller FoU-enhet finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggning

Målbeskrivning för specialistutbildningen och övriga styrdokument tillämpades enligt skriftliga riktlinjer, utarbetade i samråd med studierektor. Sidotjänstgöringar planerades in i ST-läkarnas individuella utbildningsprogram i samråd med studierektor och handledare. Den sammanlagda utbildningen planerades med hänsyn till tjänstgöringsgrad och tidigare tillgodoräkningsbar tid efter samråd med studierektor. Jour och beredskapstjänstgöring bedrevs i samarbete med ett antal övriga vårdcentraler i Malmö. För de ST-läkare som ännu inte deltagit i jour och beredskap var detta utbildningsmoment inplanerat längre fram.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg.
- Jourtjänstgöring/beredskap uppfyller kraven i målbeskrivningen.

Föreskrift

- Alla ST-läkare har individuellt utbildningsprogram som utgår från kraven i målbeskrivningen.
- Det individuella utbildningsprogrammet följs regelbundet upp och revideras vid behov i samråd med SR, HL och ST-läkaren.

Allmänna råd

- SR bör utgöra en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- SR bör medverka till utarbetning av ST-läkarnas introduktionsprogram.
- SR bör ta del av verksamhetschefens och handledarens bedömning av ST-läkaren.

Kvalitetsindikator

- Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- Tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning för de leg läkare utan specialistkompetens som arbetar vid enheten med siktet inställt på ST finns.
- Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter att uppnå målen i mål-beskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

E Handledning och uppföljning

ST-läkarna hade regelbunden personlig handledning med sina respektive huvudhandledare 1-1,5 timme per vecka. Innehållet dokumenterades, huvudsakligen av ST-läkarna själva. Återvändarveckor under sidotjänstgöring gav tillfälle för återkoppling mellan ST-läkare och handledare. Medarbetarsamtal hölls varje år.

Föreskrift

- Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST.
- ST-läkaren har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod.
- Fortlöpande bedömning av ST-läkarens kompetensutveckling utifrån målbeskrivningen och utbildningsprogrammet görs under hela ST.
- Kontinuerlig bedömning utförs av verksamhetschef (motsvarande) och huvudsaklig handledare.
- Verksamhetschef (motsvarande) ansvarar för att den kontinuerliga bedömningen dokumenteras.

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner.
- Handledningen är inplanerad i ordinarie tjänstgöringsschema.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör där ST-läkaren huvudsakligen genomför sin specialiseringstjänstgöring.
- Handledarutbildningen bör omfatta handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik.
- Den fortlöpande bedömningen görs med på förhand kända och överenskomna metoder.
- Påvisade brister i ST-läkarens kompetens leder till en åtgärdsplan.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarnas sidutbildning följs upp.
- Varje enhet har en plan för hur ST-läkare som riskerar hamna i svårighet för att uppnå enskilda delmål, sin professionella utveckling generellt eller av personliga skäl, ska kunna hjälpas.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

ST-läkarnas teoretiska utbildning planerades i samråd med handledare och studierektor. Extern teoretisk utbildning gavs gemensamt för vårdcentraler inom Malmö med omnejd under ST-läkardagar en gång per månad. Tid för självstudier fanns varje vecka. Särskilda handledarträffar anordnades också.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkarna genomgår den teoretiska utbildning som definieras i det individuella utbildningsprogrammet.

Föreskrift

- SR samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildning.

Allmänna råd

- Intern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Extern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Tid för regelbundna självstudier planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Den särskilda utbildningen i vetenskaplig metod och det individuella vetenskapliga arbetet planerades i samråd med huvudhandledare och vetenskaplig handledare vid Centrum för Primärvårdsforskning, en gemensam resurs för primärvården i regionen. För att tillgodose dessa utbildningsmoment var tio veckor reserverade. ST-läkaren kunde också få stöd från samma enhet gällande kvalitetsarbetet.

Föreskrift

- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Goda förutsättningar finns för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- ST-läkarnas kompetens i medicinsk vetenskap bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskap om och kompetens i kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.
- Goda förutsättningar finns för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.
- ST-läkarens kompetens i kvalitetsutveckling bedöms fortlöpande och återkoppling sker.

Kvalitetsindikator

- ST-läkares genomförda individuella arbeten publiceras eller presenteras vid vetenskapliga möten.
- Tillgång till ett välfungerande doktorandprogram finns.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.
- Minst ett, på enheten utfört, självständigt forskningsprojekt har publicerats i vetenskaplig tidskrift eller presenterats vid vetenskapligt möte de senaste två åren.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

Specialistutbildningens krav på ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens tillgodosågs bl a i samband med det utvecklingsarbete som bedrevs vid VC Fågelbacken. Målsättningen härvidlag var att utveckla de interna rutinerna för bokningar och patientarbete. Även vårdcentralens olika vårdteam gav ST-läkarna förutsättningar att utveckla sig inom ledarskap och kommunikativ kompetens.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i ledarskapskompetens.
- ST-läkarens kompetens i ledarskap bedöms fortlöpande och med återkoppling.
- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla den kommunikativa kompetensen såväl muntligt som skriftligt i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms och återkoppling sker.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att delta i inom- eller mellanprofessionell reflektion i grupp.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.